

INTOSAI-P 10

Meksiko deklaracija dėl AAI nepriklausomumo



INTOSAI

INTOSAI principai, parengti
Tarptautinės aukščiausiųjų
audito institucijų organizacijos
(INTOSAI) kaip INTOSAI
Profesinių nutarimų sistemos
dalis. Daugiau informacijos
galima rasti adresu
www.issai.org



INTOSAI



INTOSAI, 2019 m.

1) Anksčiau žinomas kaip 10-asis TAAIS: Meksiko deklaracija dėl AAI nepriklausomumo

2) Deklaracija patvirtinta 2007 m.

3) Preambulė pakeista 2018 m.

4) Sukūrus INTOSAI Profesinių nutarimų sistemą, pervadintas kaip INTOSAI-P 10 su redakciniais pakeitimais 2019 m.

INTOSAI-P 10 skelbiamas visomis INTOSAI oficialiomis kalbomis: arabų, anglų, prancūzų, vokiečių ir ispanų



TURINYS

MEKSIKO DEKLARACIJA DĖL AAI NEPRIKLAUSOMUMO4

PREAMBULĖ4

BENDROSIOS NUOSTATOS6

1 principas6

2 principas6

3 principas7

4 principas8

5 principas8

6 principas8

7 principas9

8 principas10

1

MEKSIKO DEKLARACIJA DĖL AAI NEPRIKLAUSOMUMO

PREAMBULĖ

Jungtinių Tautų (JT) Generalinė Asamblėja 2011 m. rezoliucijoje Nr. 66/209 ir 2014 m. rezoliucijoje Nr. 69/228 pripažino svarbų aukščiausiųjų audito institucijų (AAI) vaidmenį skatinant viešojo administravimo efektyvumą, atskaitomybę, veiksmingumą ir skaidrumą, tai padeda pasiekti nacionalinius plėtros tikslus ir prioritetus, taip pat tarptautiniu mastu suderintus plėtros tikslus.

Adis Abebos vystymosi finansavimo veiksmų darbotvarkėje, patvirtintoje 2015 m. JT Generalinės Asamblėjos rezoliucija Nr. 69/313, valstybės narės įsipareigoja stiprinti nacionalinius kontrolės mechanizmus, tokius kaip aukščiausiosios audito institucijos, ir skatinti vietinių viešųjų išteklių mobilizavimą ir veiksmingą naudojimą.

Šis pažadas išplaukia iš to, kad rezoliucijoje Nr. 69/228 aiškiai pripažįstamas AAI vaidmuo skatinant vyriausybės atskaitomybę už išteklių naudojimą ir jų darbą siekiant plėtros tikslų. Užtikrinant, kad AAI gali įgyvendinti šį siekį, dokumente valstybės narės raginamos deramai įvertinti AAI nepriklausomumą ir gebėjimų stiprinimą, atsižvelgiant į jų nacionalines institucines struktūras.

Suvokiant, kad nepriklausomumas turėtų išlikti svarbiausiu visų AAI tikslu, rezoliucijose taip pat raginama valstybės narės laikytis jų nacionalinių institucinių struktūrų, 1977 m. Limos deklaracijos dėl audito principų gairių ir 2007 m. Meksiko deklaracijos dėl AAI nepriklausomumo, kuri:

Meksike įvykęs XIX Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) kongresas, atsižvelgdamas į tai, kad:

Tvarkingas ir efektyvus valstybės lėšų ir išteklių naudojimas yra viena iš svarbiausių tinkamo valstybės finansų valdymo bei rezultatyvių valdžios institucijų sprendimų prielaidų.

INTOSAI-P 1 - Limos deklaracijoje (dėl audito principų gairių) skelbiama, kad AAI gali atlikti savo užduotis tik būdamos nepriklausomos nuo audituojamų subjektų ir apsaugotos nuo išorinio poveikio.

Siekiant šio tikslo, būtina sveikos demokratijos sąlyga, kad kiekvienoje valstybėje būtų AAI, kurios nepriklausomumą garantuotų įstatymas.

Limos deklaracijoje pripažįstama, kad valstybės institucijos negali būti visiškai nepriklausomos, joje taip pat pripažįstama, kad AAI turėtų turėti veiklos ir organizacinį nepriklausomumą, kad galėtų vykdyti savo įsipareigojimus.

Taikydamos nepriklausomumo principus, AAI gali įgyti nepriklausomumą įvairiomis priemonėmis, naudodamos įvairius saugiklius.

Deklaracijoje nurodytos taikymo nuostatos tik iliustruoja šiuos principus ir yra laikomos nepriklausomos AAI idealiais siekiais. Pripažįstama, kad šiuo metu jokia AAI neatitinka šių taikymo nuostatų, todėl pridedamose gairėse pateikiamos ir kitos gerosios praktikos nepriklausomumui įgyti.

»NUTARIA:

Priimti, išspausdinti ir išplatinti dokumentą, pavadintą „Meksiko deklaracija dėl nepriklausomumo“.

BENDROSIOS NUOSTATOS

Aukščiausiosios audito institucijos paprastai pripažįsta aštuonis pagrindinius principus, kylančius iš Limos deklaracijos ir XVII INTOSAI kongreso (Seule, Korėjoje) metu priimtų sprendimų, kaip esminius tinkamo viešojo sektoriaus audito reikalavimus.

1 principas

Tinkamos ir veiksmingos konstitucinės / statutinės / teisinės sistemos buvimas ir šios sistemos nuostatų taikymas de facto

Reikalingi teisės aktai, išsamiai reglamentuojantys AAI nepriklausomumo mastą.

2 principas

AAI vadovų ir narių (kolegialiose institucijose) nepriklausomumas, įskaitant kadencijos saugumą ir teisinį imunitetą įprastai atliekant savo pareigas

Taikomuose teisės aktuose nustatytos AAI vadovo ir kolegialių institucijų narių skyrimo, pakartotinio skyrimo, įdarbinimo, atstatydinimo ir išėjimo į pensiją sąlygos, kai jie yra:

- paskirti, pakartotinai paskirti arba atstatydinti, laikantis procedūrų, užtikrinančių jų nepriklausomumą nuo vykdomosios valdžios (žr. 9030-ąją GUID: Geroji praktika, susijusi su AAI nepriklausomumu);
- skiriami pakankamai ilgai ir terminuotai kadencijai, kuri leidžia jiems vykdyti savo įgaliojimus nebijant atsakomųjų veiksmų; ir
- apsaugoti nuo bet kokio baudžiamojo persekiojimo už ankstesnį ar dabartinį veiksmą, kuris atliktas įprastai vykdant pareigas.

3 principas

Pakankamai platūs įgaliojimai ir visiška veiksmų laisvė vykdant AAI funkcijas

AAI turėtų būti suteikti įgaliojimai audituoti:

- valstybės finansų, išteklių ar turto naudojimą nepriklausomai nuo jų gavėjo teisinio statuso;
- vyriausybės arba viešojo sektoriaus subjektų pajamų surinkimą;
- vyriausybės ar viešojo sektoriaus subjektų ataskaitų teisėtumą ir tvarkingumą;
- finansų valdymo ir atskaitomybės kokybę; ir
- vyriausybės ir viešojo sektoriaus subjektų veiklos ekonomiškumą, efektyvumą ir veiksmingumą.

Išskyrus atvejus, kai tą konkrečiai numato įstatymas, AAI neaudituoja vyriausybės ar viešojo sektoriaus subjektų politinių sprendimų, o apsiriboja tik politinių sprendimų įgyvendinimo auditu.

Laikydamosi teisės aktų leidėjo priimtų įstatymų, reglamentuojančių jų veiklą, AAI yra laisvos nuo teisės aktų leidėjo arba vykdomosios valdžios nurodymų ir kišimosi į:

- audito klausimų pasirinkimą;
- auditų planavimą, programų rengimą, atlikimą, ataskaitų rengimą ir tolesnių veiksmų auditą;
- institucijos veiklos organizavimą ir valdymą; ir
- sprendimų vykdymą, kai sankcijų taikymas yra jų įgaliojimų dalis.

AAI neturėtų niekaip dalyvauti arba sudaryti įspūdį, kad dalyvauja audituojamų organizacijų valdyme.

AAI turėtų užtikrinti, kad jų darbuotojai nepalaikytų per daug artimų santykių su

audituojamais subjektais, kad galėtų išlikti objektyvūs ir atrodyti nešališki.

AAI turi turėti visišką veiksmų laisvę vykdydamos savo pareigas, bendradarbiauti su valstybės ar viešaisiais subjektais, siekiančiais pagerinti valstybės lėšų naudojimą ir valdymą.

AAI turi taikyti tinkamus veiklos ir audito standartus, etikos kodeksą, parengtą vadovaujantis INTOSAI, Tarptautinės apskaitininkų federacijos ar kitų pripažintų standartus rengiančių organizacijų dokumentais.

AAI turi teikti metines veiklos ataskaitas teisės aktų leidėjui ar kitoms valstybinėms institucijoms, kaip nustatyta konstitucijoje, įstatuose ar teisės aktuose, ir jos turi būti skelbiamos viešai.

4 principas

Neribojama prieiga prie informacijos

AAI turi turėti atitinkamus įgaliojimus laiku, nevaržomai, tiesiogiai ir laisvai susipažinti su visais reikalingais dokumentais ir informacija, kad galėtų deramai vykdyti savo įstatymais nustatytas pareigas.

5 principas

Teisė ir pareiga teikti ataskaitas apie savo veiklą

AAI neturėtų būti varžomos teikti ataskaitas apie savo darbo rezultatus. Pagal įstatymuose nustatytus reikalavimus jos turėtų pateikti ne mažiau kaip vieną metinę ataskaitą apie audito darbo rezultatus.

6 principas

Laisvė pasirinkti audito ataskaitų teikimo, skelbimo ir sklaidos laiką ir turinį

AAI pačios gali pasirinkti savo audito ataskaitų turinį.

Savo audito ataskaitose AAI gali laisvai teikti pastabas ir rekomendacijas, jei reikia, atsižvelgdamos į audituojamo subjekto nuomonę.

Teisės aktuose nustatyti minimalūs reikalavimai AAI audito ataskaitoms, ir, kai reikia, konkretūs atvejai, kuriems teikiama oficiali audito nuomonė arba sertifikavimas.

AAI gali pačios nuspręsti, kada pateikti audito ataskaitas, išskyrus tuos atvejus, kai teisės aktuose nustatyti konkretūs ataskaitų teikimo reikalavimai.

AAI gali vykdyti konkrečius viso teisės aktų leidėjo, vienos iš jo komisijų arba vyriausybės pageidavimus atlikti tyrimus arba auditą.

AAI gali laisvai skelbti ir platinti savo ataskaitas, jeigu jos tinkamai įformintos arba pateiktos atitinkamai institucijai, kaip numatyta įstatymuose.

7 principas

Veiksmingas AAI rekomendacijų įgyvendinimo kontrolės mechanizmas

AAI, kai reikia, teikia savo ataskaitas teisės aktų leidėjui, vienai iš jo komisijų arba audituojamo subjekto valdybai, kad būtų galima atlikti konkrečių rekomendacijų peržiūras ir imtis tolesnių veiksmų trūkumams pašalinti.

AAI turi savo vidaus stebėsenos sistemą, skirtą užtikrinti, kad audituojami subjektai tinkamai atsižvelgtų į jų pastabas ir rekomendacijas, taip pat atitinkamai į teisės aktų leidėjo, vienos iš jų komisijos arba audituojamų subjektų valdybos pateiktas pastabas ir rekomendacijas.

AAI, kai reikia, teikia savo tolesnių veiksmų ataskaitas atitinkamai teisės aktų leidėjui, vienai iš jo komisijų arba audituojamo subjekto valdybai susipažinti ir imtis atitinkamų veiksmų net jei AAI turi savo įstatymų nustatytus įgaliojimus atlikti tolesnius veiksmus ir taikyti sankcijas.

8 principas

Finansinė ir valdymo / administracinis savarankiškumas ir pakankami žmogiškieji, materialiniai ir piniginiai ištekliai

AAI turi turėti pakankamus ir pagrįstus žmogiškuosius, materialius ir piniginius išteklius – vykdomoji valdžia neturėtų kontroliuoti ir tiesiogiai kištis į šiuos išteklius. AAI pačios valdo ir atitinkamai skirsto savo biudžetą.

Teisės aktų leidėjas arba viena iš jo komisijų yra atsakinga už tinkamą AAI aprūpinimą ištekliais, būtinais jos įgaliojimams vykdyti.

AAI turi teisę tiesiogiai kreiptis į teisės aktų leidėją, jeigu ji nepakankamai aprūpinta ištekliais, būtinais jos įgaliojimams vykdyti.